

מה נאים מעשיה של אומה זוהסבר אגדתא בגמרא שבת לג:

הגמרא (שבת לג:) מספרת על שלושה תנאים שישבו ודנו ביחסם למלכות רומי ששלטה אז בארץ ישראל. ר' יהודה אמר: "מה נאים מעשיה של אותה אומה, התקינו גשרים, התקינו מרחצאות" וכו'. ר' יוסי שתק. רשב"י אמר: "כל מה שתקנו, לא תקנו אלא בשביל עצמם. תקנו גשרים להושיב בהם מוכסים, תקנו מרחצאות לעדן בהם את עצמם." נשמע הדבר למלכות, גזרה המלכות: ר' יהודה "שעילה יתעלה", ר' יוסי ששתק יגלה לציפורי, רשב"י "יהרג".

הלך רשב"י עם בנו וברח לבית המדרש, ובניו ואשתו היו מביאים להם לחם ומים. נתחזקה הגזירה, אמר רשב"י לבנו "נשים דעתם קלה", הרומאים ילחצו עליהם והם יגלו אותנו. הלכו וברחו למערה. שהו שם 12 שנה ויצאו ראו אדם שזורע אמרו "מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה", כל מקום שנתנו עיניהם נשרף. יצתה בת-קול ואמרה: "להחריב עולמי יצאתם, חיזרו למערה". חזרו ל-12 חודש ואחרי 12 חודש יצאו, ר' אלעזר שרף ורשב"י ריפא.

ביאור הדברים: יש שלוש השקפות עולם. יש אנשים שבכל דבר רואים את הטוב אנשים אופטימיים, רואים את חצי הכוס המלאה. יש אנשים שבכל דבר רואים את הרע- השקפה פסימית, ויש סוג של אנשים בלי השקפת עולם והם הולכים עם הזרם.

ר' יהודה¹ אומר "מה נאים מעשיה של אותה אומה". כביכול הכל טוב, בכל דבר יש טוב. יש לו הסתכלות אופטימית על דברים. הוא ידע שרומי לא תבנה גשרים בשביל היהודים, אבל בכל זאת במדה וזה עוזר ולו במקצת ליהודים הרי זה טוב.

ר' יוסי² שתק. כביכול אין לו דעה בנושא והוא הולך עם המנצח, אין לו השקפת עולם פרטית. רשב"י אמר³ "כל מה שתקנו לא תקנו אלא בשביל עצמם". כביכול הכל רע. הסתכלות פסימית על דברים. נשמע הדבר למלכות, גזרה המלכות כל אחד לפי אופיו- ר' יהודה שעילה יתעלה. יתעלה לא מצד המלכות אלא יתעלה מצד עצמו, כי אדם שטוב לו בחיים ומסתדר עם כולם מתעלה. "איזהו עשיר השמח בחלקו"- אדם שטוב לו בחיים, טוב לו בעולם.

ר' יוסי שתק יגלה לציפורי. על ציפורי הגמרא אומרת ששכנה בראש ההר- כביכול אומר הקב"ה, תעלו לראש ההר, תשקיפו על מרחב הדעות ותבחרו לכם דעה. לא ניתן לפסוח על שני הסעיפים, צריכה להיות לאדם השקפת עולם.

הוכחות:

ניתן לראות ממקורות נוספים הנאמרים בשם אותם התנאים המוזכרים בדברי אגדתא זו שיכולים לתת נקודה למחשבה האם יש קשר ומכנה משותף בין המימרות. ומאחוריהם עומדת אותה תפיסת עולם שהיזכרנו לעיל.

(1) ר' יהודה אומר בסנהדרין צז. דור שבן דוד בא בית הועד יהיה לזנות והגליל יחרב רואים שר' יהודה סובר שהגאולה תחל רק מתוך החושך הגדול.

(2) ר' יוסי אומר בין השמשות כהרף עין ולא יוכלו לעמוד עליו חכמים (ירושלמי ברכות פ"א ה"א)

(3) ר' שמעון אומר הרבה אזהרות כתובות כאן שנאמר "וכי יריבון אנשים" אין דבר טוב ואין שלום יוצא מתוך מריבה (שמות רבא פ"ט יג).

רשב"י ימות'. כביכול אין להשקפת עולם כזאת פסימית מקום ביהדות, הלך רשב"י וברח עם בנו לבית המדרש- הוא ניסה למצוא הוכחה לעצמו על-פי התורה שיש לחז"ל השקפה פסימית על המציאות. אמר לבנו - "נשים דעתם קלה"- מאמר המראה שיש לחז"ל השקפה פסימית על הדברים. ישנם עוד מאמרי חז"ל בנוגע להתייחסות לאישה (כגון: כל השרוי בלא אישה טרוי בלא תורה) - כנראה שבשלב זה - שלב של בירור הסתכלות על החיים מתוך תורה בלבד ראה רשב"י לנכון להדגיש מאמר זה.

לאחר מכן החליט ללכת אל המערה לברר את הסוגיה. הלך למערה שהיא שיא הרע (בגשמיות) שיש - שם הוא יברר את הסוגיה מתוך התנתקות מהמציאות והתעסקות בתורה בלבד. היה במערה 12 שנה ויצא. ראו אדם זורע, אמרו "מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה", כל מקום שנתנו עיניהם נשרף. יצאה בת-קול ואמרה- "להחריב עולמי יצאתם, חזרו למערה"- אתם חושבים שטוב זה רק בתורה בלא קטר למציאות להחריב עולמי יצאתם-עולם זה לא רק תורה, נכון העיקר זה תורה אבל יש גם גשמיות, ולכן עדיין לא תקנתם את עצמכם כראוי. חזרו למערה ל-12 חודש ויצאו ר' אלעזר שורף ור' שמעון בן-יוחאי מתקן. עדיין צריך שתהיה לנו ביקורת, אסור לעצום את העיניים ולראות רק טוב. המטרה היא לראות דברים בהסתכלות נכונה תוך שימוש בביקורת שנועדה לבנות ולתרום.

לסכום: אין ברצוני במאמר זה לקבוע מהן דעותיהן של גדולי התנאים אך רציתי לראות גישות שונות שניתן לראות בלימוד האגדתא הזו בלבד, גישות אלו ניתן לראות לאורך כל ההיסטוריה, גם בימנו ניתן לראות גישות אופטמיות ופסימיות על המציאות. לדוגמא: לגבי מדינת ישראל יש הרואים בה את הרע בלבד ויש שרואים בה רק את הטוב ויש הרואים את הדברים בכל מכלול מורכביותם.